

Norsk Vanns innspill til:**Høring i energi- og miljøkomiteen 23./24. oktober 2025 vedr.
Prop. 1 S (2025-2026) fra Klima- og miljødepartementet****Vannbransjens hovedutfordringer**

Det er kommunenes ansvar å sikre innbyggerne trygge vann- og avløpstjenester, både i fred og i kisesituasjoner. Samtidig står vann- og avløpssektoren overfor store utfordringer, som det er krevende å håndtere for kommunene alene: Skjerpede renskrav, mer ekstremvær, og nye handels- og sikkerhetspolitiske trusler. Overvann er også en dimensjon som blir stadig tydeligere med økte nedbørsmengder.

Dette krever store investeringer, mer omfattende drift og løpende vedlikehold. Mange kommuner har begrenset økonomisk og operasjonell kapasitet. Til tross for at vann- og avløpstjenestene er et selvkostområde, ser vi viktige investeringer bli utsatt fordi lokale politikere vil unngå å belaste innbyggerne med høyere gebyrer.

Situasjonen er på enkelte områder svært alvorlig. Det gjelder kommunenes evne til å håndtere overvann og forurensende overløp som følge av styrtregn og flom. Nye krav til avløpsrensing vil påføre enkeltkommuner enorme kostnader, større enn de i realiteten vil kunne bære med begrenset befolkningsgrunnlag. De samlede investeringene som skal gjøres vil også bidra til markedspress og virke unødige prisdrivende om man ikke får etablert en samlet prioriteringsmekanisme.

Programkategori 12.20 Klima, naturmangfold og forurensing:*Avløp*

Den alvorlige situasjonen i Oslofjorden har medført strengere utslippskrav i en rekke kommuner. Flere kommuner fått pålegg om tilkoplingsstopp både for boliger og næringsliv inntil nye renseløsninger er på plass. I tillegg vil EUs reviderte avløpsdirektiv i årene fremover medføre strengere krav og store investeringer over hele landet. Mange kommuner med begrenset innbyggertall vil også ha problemer med å håndtere de store investeringene alene. For å redusere prispress og sikre en kostnadseffektiv og bærekraftig utbygging i et nasjonalt perspektiv, vil det ha stor betydning om nasjonale myndigheter kan ta en koordinerende rolle med overordnede prinsipper for prioritering av innsatsen.

Norsk Vann merker seg at regjeringen ved innføring av revidert avløpsdirektiv vil vurdere handlingsrommet grundig, og at den vil jobbe for at hensynet til norske kommuner og innbyggere ivaretas på best mulig måte. Vi har i flere sammenhenger pekt på viktigheten av det reviderte avløpsdirektivet tilpasses norske forhold, og at regjeringen bruker det handlingsrommet som finnes ved implementering i norsk lov. Her viser vi bl.a. til rapporten fra Menon Economics som er laget for KS, som viser at det ligger et potensielt betydelig handlingsrom i å se nærmere på hvordan man i Norge definerer begrepet tettbebyggelse.

Regjeringen må ta et overordnet ansvar for koordinering og prioritering ved utbygging av nye anlegg og oppgradering av gamle for å bidra til hensiktsmessig ressursbruk og unngå markedssvikt (ref tiltak H1-1 i tverrsektoriell gjennomføringsplan).

Norsk Vann ber Stortinget legge inn en merknad i statsbudsjettet om at det er viktig at regjeringen følger opp dette raskt i 2026.

Post 21 Spesielle driftsutgifter*Økt kapasitet hos Miljødirektoratet og statsforvalterne innen avløpsområdet*

Norsk Vanns medlemmer (i hovedsak kommunene) melder om lang saksbehandlingstid for utslippstillatelser, treg regelverksavklaring, og tilsynelatende mangelfull kunnskap om

hjemmelskrav ved utformingen av utslippstillatelser. Dette kan ses som uttrykk for at kapasiteten allerede er presset. I tillegg vil det fremover kreves betydelige ressurser i arbeidet med å innføre bestemmelsene fra EUs reviderte avløpsdirektiv i norsk lovverk, inkludert nødvendige utredninger og tilpasninger.

Norsk Vann støtter derfor regjeringens forslag til statsbudsjett med en styrking av både statsforvalternes arbeid på avløpsområde og en videreføring av budsjettmidler Miljødirektoratets arbeid med den helhetlige planen for Oslofjorden.

Norsk Vann mener at det økte tilskuddet til statsforvalterne og Miljødirektoratet må videreføres i de kommende budsjetter, også med tanke på å håndtere implementeringen av EUs reviderte avløpsdirektiv.

Post 80 Tilskudd til tiltak for å ta vare på natur

Tilskudd til tiltak i Oslofjorden

Norsk Vann støtter regjeringens forslag til å bevilge 102,2 millioner kroner under tilskudd til vannmiljøtiltak, inkludert restaureringstiltak for Oslofjorden, kalking og anadrome laksefisk. Vi støtter også budsjettforslaget om 71,4 mill. kroner til tilskudd til kommuner langs Oslofjorden til planlegging og prosjektering av nitrogenfjerning. Disse er viktige tilskudd med formål om å bedre tilstanden i Oslofjorden.

Samtidig mener Norsk Vann at nye rensekrav som kommer med revidert avløpsdirektiv vil kunne få store konsekvenser for mange av landets fjord- og kystkommuner.

Norsk Vann mener derfor at Stortinget i en merknad ber regjeringen om å utvide denne ordningen til også å gjelde kysten forøvrig i fremtidige budsjett.

Ikke spesifisert kapittel eller programkategori

Utvidelse av program for teknologiutvikling i vannbransjen

I regjeringens forslag til statsbudsjett under området for Helse- og omsorgsdepartementet er det foreslått å legge ned program for teknologiutvikling i vannbransjen, under post 60 kommunale tiltak.

Norsk Vann er ikke kjent med resultatet av regjeringens evaluering av programmet. Vår erfaring er imidlertid at dette er et effektivt og velfungerende lavterskeltilbud som gir incentiv for teknologiutvikling da det muliggjør utvikling og test av ny teknologi i samarbeid med leverandørindustrien.

Tilsvarende bør også utvikles for avløpssektoren, som står overfor store behov for investeringer og teknologiutvikling fremover.

Norsk Vann mener derfor at Stortinget må finne friske midler for at programmet både videreføres og utvides til å omfatte avløpsområdet.